

Rola zajęć artystycznych i sportowych w programie szkolnym

Podstawa programowa o sporcie w gimnazjum

Obowiązująca od stycznia 2009 r. podstawa programowa kształcenia ogólnego, kluczowy dokument określający cele i treści nauczania, umiejętności uczniów oraz zadania wychowawcze szkoły, precyzyjnie podaje, że tygodniowy wymiar lekcji wychowania fizycznego dla młodzieży gimnazjalnej (13 – 16 lat) ma wynosić 180 minut (4 godziny lekcyjne). Zapis o tak dużej liczbie zajęć ruchowych w szkolnej siatce godzin jasno wskazuje na to, iż czynny sport w życiu każdego dorastającego nastolatka powinien odgrywać niemałą rolę. Za jego sprawą uczniowie mają rozwinąć w sobie nawyki oraz sprawności, dzięki którym będą w stanie zachować wysoką aktywność fizyczną i dobre zdrowie przez długie lata już jako dorosłe i dojrzałe jednostki. Aby postulowane cele mogły zostać osiągnięte, młodzież musi szkolne zajęcia sportowe lubić, oceniając je jako naprawdę ciekawe formy spędzania czasu. Właśnie ten czynnik – opinie uczniów o atrakcyjności lekcji wychowania fizycznego – przesądził o tym, że władze oświatowe szczebla centralnego zdecydowały się nadać samorządom terytorialnym oraz poszczególnym szkołom i ich nauczycielom znacznie większą niż wcześniej swobodę doboru treści kształcenia. Zgodnie z nowymi założeniami programowymi ruchowe potrzeby i zamiłowania młodzieży to kluczowa determinanta w całym procesie edukacji: na etapie planowania, wdrażania, ewaluacji szkolnych zajęć sportowych.

Główne założenie kryjące się za zapisanymi w podstawie programowej szczegółowymi celami kształcenia sportowego i zdrowotnego w praktyce oznacza, że funkcjonowania żadnej szkoły nie należy opierać na z góry wytyczonym schemacie. Każda placówka oświatowa musi zadać sobie trud indywidualnego wypracowania takiej koncepcji działania, która pozwoli jej na wyraźne zaistnienie w środowisku. Przedstawiona przez nią oferta programowa powinna korespondować z aspiracjami młodzieży i rodziców, jak również materialnymi możliwościami najbliższego otoczenia.

Pełna realizacja postanowień podstawy programowej w zakresie wychowania fizycznego nie byłaby realnie możliwa, gdyby dokument nie zezwalał szkole na częściowe odejście od systemu klasowo-lekcyjnego i wprowadzenie zajęć fakultatywnych.

Kształcenie ruchowe na poziomie gimnazjum

Rozwijanie sprawności fizycznej uczniów to dziś potrzeba chwili. Prowadzone od lat badania naukowe wśród młodzieży stale wykazują, że znaczny jej odsetek wykazuje mniejsze lub większe odchylenia od prawidłowego stanu zdrowia. Prawdziwą plagą stały się wady postawy ciała. Powodem są postępujące przeobrażenia cywilizacyjne i zmiana stylu życia. Przeciętny nastolatek coraz więcej czasu spędza przed ekranem komputera. Chętniej wybiera tryb siedzący niż aktywność ruchową. W efekcie przybiera też na wadze, traci sprężystość motoryczną, nie potrafi sprostać poważnemu wysiłkowi fizycznemu. Najczęściej nie dostrzega przy tym związku między własnym zdrowiem i praktykowanymi przez siebie przyzwyczajeniami, brakiem uprawiania na co dzień sportu.

Lekcje wychowania fizycznego na poziomie gimnazjum mają na celu skłonić ucznia w okresie dojrzewania do podjęcia pracy nad sobą. Zachęcić do dbania o własny rozwój nie tylko cielesny, ale również psychiczny i społeczny. *W zdrowym ciele zdrowy duch* – tego uczyli już starożytni Grecy. Od dawna wiadomo, że dzięki systematycznemu uprawianiu sportu młody człowiek może wyrobić w sobie wiele pozytywnych cech. Wśród nich pracowitość, wytrwałość, odpowiedzialność. Udział w różnego typu zmaganiach i turniejach sportowych sprzyja kształtowaniu umiejętności zachowania się w sytuacjach zwycięstwa i porażki. Z kolei uprawianie gier zespołowych służy budowaniu relacji grupowych, uczy współpracy, skłania do tworzenia pozytywnej wspólnoty ufundowanej na wzajemnym zaufaniu i zbliżonym doświadczeniu życiowym.

Lekcje wychowania fizycznego w gimnazjum to ważne doświadczenie dla ich uczestników. Dzięki nim mogą zdobyć wiedzę, jak troszczyć się przez całe życie o zdrowie. Po wtóre, wykształcić w sobie cenne nawyki, dzięki którym jako dorośli będą umieli uczestniczyć w kreowaniu i wzmacnianiu więzi społecznych.

Szkolne zajęcia artystyczne według podstawy programowej

Zadaniem gimnazjum jest zapewnienie warunków do tego, aby młodzież miała możliwość twórczego rozwoju poprzez świadome uczestnictwo w kulturze. Podstawa programowa zobowiązuje nauczycieli, aby zachęcali uczniów do prezentowania oraz upowszechniania w najbliższym środowisku osobistych dokonań artystycznych, a także brania udziału w wydarzeniach kulturalnych organizowanych przez szkołę na jej własnym terenie i we współpracy z innymi lokalnymi placówkami oświatowymi. Młodzi ludzie powinni stykać się ze sztuką nie tylko w ramach obowiązkowych zajęć ujętych w tygodniowym planie lekcji, ale również na warsztatach pozalekcyjnych.

Muzea, galerie malarstwa, domy kultury, teatry, filharmonie to miejsca, w których nietrudno o kontakt z szeroko pojmowaną sztuką. Szkoła nie może czuć się zwolniona z powinności rozbudzania w młodych ludziach chęci uczestnictwa w zjawiskach artystycznych kreowanych przez te instytucje. Udział w wystawach stałych i czasowych, koncertach, spektaklach teatralnych, spotkaniach z artystami może odegrać ważną rolę w kształtowaniu wrażliwości estetycznej uczniów i mieć decydujący wpływ na ich dalsze losy jako obserwatorów, odbiorców, być może nawet samodzielnych twórców czy aktywnych animatorów współczesnego życia kulturalnego.

Podstawa programowa zwraca ponadto uwagę na potrzebę korelacji między różnymi sferami nauki. Przekazując uczniom wiedzę o wybranych dziełach wizualnych bądź muzycznych stworzonych przez najwybitniejszych artystów dawnych wieków, szkoła nie może pomijać kontekstu historycznego. Ucząc z kolei o najnowszych tendencjach w sztuce oraz dokonujących się na naszych oczach zmianach w sposobie uczestnictwa w kulturze i w jej upowszechnianiu, musi wyposażyć młodzież w wiedzę z zakresu technologii komputerowych i medialnych.

Potrzeba edukacji artystycznej w gimnazjum

Współczesny człowiek nie może być osobą pozbawioną podstawowych kompetencji kulturowych i wykluczoną ze sfery użytkowników sztuki. Nieznajomość kodu symbolicznego wytworzonego w wyniku wielowiekowej ludzkiej działalności artystycznej stanowi realne zagrożenie dla przyszłego rozwoju jednostki. Grozi jej marginalizacją jako świadomego odbiorcy narodowego oraz ogólnoswiatowego dziedzictwa. Skazuje ponadto na niezdolność do pełnego rozumienia kierowanych pod jej adresem różnego rodzaju przekazów werbalnych, wizualnych, medialnych. To z kolei wiąże się z ryzykiem wyłączenia jej z szeregu aktywności społecznych, a nawet z materialnym ubóstwem.

Znajomość wartości i reguł obowiązujących w sferze kultury jest dziś koniecznością. Osoba wyposażona w znaczne kompetencje kulturowe potrafi twórczo dostosować się do dynamicznie zmieniających się warunków współczesnego świata i inspirować innych do podejmowania kreatywnych działań.

Współczesna szkoła musi współpracować z muzeami, galeriami malarstwa, teatrami, domami kultury, aby skutecznie rozbudzać w młodych ludziach chęć uczestnictwa w życiu artystycznym.